

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Europaudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 12. november 2021
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Laura Hvass Jørgensen
Sagsnr.: 2021-0032/06-0168
Dok.: 2181325

Besvarelse af spørgsmål nr. 25 (Alm. del) fra Folketingets Europaudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 25 (Alm. del), som Folketingets Europaudvalg har stillet til justitsministeren den 19. oktober 2021. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Alex Ahrendtsen (DF).

Nick Hækkerup

/

Henrik Skovgaard-Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 25 (Alm. del) fra Folketingets Europaudvalg:

”Ministeren bedes redegøre for forholdet mellem den danske grundlov og EU-retten (inklusive traktater, forordninger, direktiver og domstolsafgørelser m.v.), herunder om grundloven står over EU-retten, og hvad Danmark bør gøre, hvis EU-retten strider mod en eller flere af grundlovens bestemmelser?”

Svar:

Det bemærkes indledningsvis, at Danmark tiltrådte det daværende EF ved lov nr. 447 af 11. oktober 1972 (tiltrædelsesloven). Danmarks indtræden i EF (nu EU) indebærer overladelse af beføjelser, der tilkommer rigets myndigheder, og vedtagelsen af tiltrædelsesloven skete derfor efter proceduren i grundlovens § 20.

Princippet om fællesskabsrettens (nu EU-rettens) forrang blev første gang fastslået af EF-Domstolen (nu EU-Domstolen) i 1964 i sag 6/64, Costa mod ENEL. I medfør af forrangsprincippet skal umiddelbart anvendelige EU-regler anvendes i enhver medlemsstat, selv om der findes nationale regler, der strider mod EU-reglerne.

Om forholdet mellem forrangsprincippet og den danske grundlov kan bl.a. henvises til Justitsministeriets redegørelse af 4. december 2007 for visse forfatningsretlige spørgsmål i forbindelse med Danmarks ratifikation af Lissabon-Traktaten. Af redegørelsens pkt. 4.4.2.a og 4.4.2.c fremgår bl.a. følgende:

”Princippet om EU-rettens (fællesskabsrettens) forrang blev fastslået af EF-domstolen tilbage i 1964.

I medfør af forrangsprincippet skal umiddelbart anvendelige EU-regler (fællesskabsretlige regler) anvendes i enhver medlemsstat, selv om der findes nationale regler, der strider mod EU-reglerne. Det gælder også, hvis modstriden måtte opstå mellem en EU-regel og en bestemmelse i en national forfatning.

Af forrangsprincippet følger således bl.a. en EU-retlig forpligtelse for de retsanvendende myndigheder til at anvende en umiddelbart anvendelig EU-regel, selv om reglen strider mod den nationale forfatning.

Der antages ikke af EU-retten at følge et krav om, at EU-rettens forrang skal sikres gennem bestemmelser i medlemsstaternes forfatninger.

[...]

Som anført blev det EU-retlige forrangsprincip fastslået i EF-domstolens praksis tilbage i 1964, og forholdet mellem grundloven og forrangsprincippet blev derfor allerede vurderet inden Danmarks optagelse i EF i 1972.

Forrangsprincippet blev således bl.a. udførligt behandlet i 1972-redegørelsen om visse statsretlige spørgsmål i forbindelse med en dansk tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber, og Justitsministeriet konkluderede i den forbindelse, at forrangsprincippet ikke nødvendiggjorde en ændring af grundloven.

I overensstemmelse med Justitsministeriets konklusion udtalte et flertal i Folketingets Markedsudvalg ved Folketingets behandling af lovforslaget om Danmarks tiltrædelse af EF, at spørgsmålet om fællesskabsrettens forrang efter flertallets opfattelse kunne løses på grundlag af grundlovens § 20 og tiltrædelseslovens § 3 samt dansk rets almindelige regler om forholdet mellem dansk og international ret, jf. Folketingstidende 1971-72, Tillæg B, sp. 2802.

[...]

Herudover kan det nævnes, at danske myndigheder efter grundloven ville være forpligtet til at lade grundloven gå forud for EU-regler, hvis den ekstraordinære situation skulle opstå, at der blev gennemført en EU-retsakt, der var uforenelig med grundloven.

Grundlovens § 20 giver således – som anført i Højesterets afgørelse i Maastricht-sagen – ikke adgang til at overlade EU's institutioner beføjelser til at fravige bestemmelser i grundloven, herunder grundlovens frihedsrettigheder, og der findes heller ikke andre regler i grundloven, som giver mulighed for en sådan fravigelse af grundloven til fordel for traktatmæssige forpligtelser, jf. bl.a. 1972-redegørelsen, side 82.”

Det bemærkes som uddybning heraf, at Højesteret i præmis 9.2 i den såkaldte Maastricht-dom (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1998, side 800), bl.a. udtalte følgende:

”Det kan ikke i medfør af § 20 overlades til en international organisation at udstede retsakter eller træffe afgørelser, som strider mod bestemmelser i grundloven, herunder dennes frihedsrettigheder. Rigets myndigheder har nemlig ikke selv en sådan beføjelse.”

Justitsministeriet kan i øvrigt henvise til ministeriets besvarelse af 16. august 2021 af spørgsmål nr. 1344 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.